

EL

MÚSICA

Sopa de Cabra presentarà nou disc el 19 de novembre al Palau de la Música

SALUT

Alguns dels avantatges i beneficis que ofereix la cirurgia robòtica

MAGAZÍN

Núm. 340

Divendres, 2 d'agost de 2024

ELENA CRESPI

“El negoci de la gestació subrogada mou milers de milions d'euros”

ENTREVISTA

ELENA
CRESPI

“La gestació subrogada suma dues discriminacions: la de classe i la de ser dona, perquè al final és la dona la que hi posa el seu cos”

El debat sobre la gestació subrogada s'enriqueix amb l'aportació de la psicosexòloga Elena Crespi (Torelló, 1981). El seu llibre 'El negoci dels nadons' (Raig Verd) és una denúncia dels aspectes menys amables de la pràctica que es coneix també com dels 'ventres de lloguer'. Crespi denuncia que s'hi amaga, en molts casos, una vulneració de drets de la dona que accepta gestar el nadó d'una altra dona, sovint per motius de necessitat econòmica.

Text: Jordi Vilarrodà
Fotografia: Arnau Jaumira

“Aquesta tècnica permet complir el somni de ser pares”. “El viatge més increïble, sorprenent i desafiador que emprendre”. Són frases que vostè extreu de pàgines web que promouen la gestació subrogada, encara que alguna sembli treta del fulletó d'una agència de viatges. Un símptoma que darrere hi ha negoci?

Hi ha un negoci que mou milers de milions d'euros al llarg del món. L'any passat, en concret, el càlcul és que va moure al voltant de 15.000 milions. I està a l'alça. La previsió és que a finals d'aquesta dècada representarà al voltant de 75.000 milions.

Si al títol del seu llibre parla de *negoci* és perquè hi deu haver empreses. Qui es beneficia de la gestació subrogada, al marge del que cobra la dona gestant?

I tant. Hi ha clíniques privades, hi ha bufets d'advocats... tot d'empreses que estan construint una xarxa per esquivar els impediments legals i cobrar els diners que volen cobrar per aquesta pràctica.

Aclarim el concepte. *Gestació subrogada* vol dir, en la majoria de casos, parelles que no poden tenir fills per la raó que sigui i *lloguen* una dona que faci la gestació, amb el seu material genètic. Ho diem bé?

El material genètic, depèn. Si és una parella que té problemes de fertilitat, no podrà utilitzar material genètic propi, i se'n farà servir d'altre. Es procura que almenys una de les dues gàmetes –espermatozou o òvul– sigui d'un dels dos progenitors. Però s'intenta que mai s'inclogui material genètic de la mare ges-

“Hi ha clíniques privades, bufets d'advocats... tot d'empreses que estan construint una xarxa per esquivar els impediments legals i cobrar el que volen per una gestació”

tant, per tallar una de les vies possibles de vincle amb la criatura.

Fent servir un terme de l'economia productiva, podríem dir que és una externalització de l'embaràs?

Sí. I el que es comença a donar són casos de persones que decideixen subrogar la gestació sense tenir problemes de fertilitat. És una manera d'externalitzar: jo no vull viure aquest procés, només vull la criatura. S'està començant a detectar en classes altes, per exemple, en dones que no volen aturar la seva carrera professional per un embaràs. La seva idea de ser mare és tenir la criatura, però no passar pel procés.

Poden donar-se casos d'altruisme, és a dir, dones que voluntàriament acceptin una gestació subrogada per ajudar altres dones que no poden tenir fills, però sense diners pel mig?

Sí, pot haver-hi casos, tot i que siguin molt minoritaris. De fet, hi ha països que preveuen la gestació subrogada altruista de manera legal. Són països en què, oficialment, la gestació subrogada cau en picat, amb números molt baixos de casos, perquè hi ha molt poques dones que s'hi ofereixin de forma altruista. Potser són casos en què hi ha una persona de la família o una amigat molt propera que no pot tenir fills i algú es presta a gestar per ajudar-los.

Un dels capítols inicials del llibre porta per títol “Romantitzar la gestació”. Tot comença per aquí, quan la societat orienta des de petites les nenes cap a la maternitat, i esdevé gairebé una obligació?

És un dels punts que per a mi era important d'abordar en el llibre. Per a moltes persones pot resultar gairebé incompreensible que s'arribi a actuar així. Jo em posiciono clarament en contra de la maternitat subrogada però he acompanyat com a professional moltes parelles amb problemes amb dificultats a l'hora de gestar, de quedar embarassades. O que potser ho han aconseguit però han perdut la criatura. És duríssim, i la desesperació pot arribar a cotes molt altes, fins al punt que et porti a prendre mesures desesperades. I això ve per aquesta imposició maternal que vivim les dones. En el moment que una criatura neix, es veu que té una vulva i es diu *és nena*, automàticament hi va associada la idea que serà mare. A les nenes i dones se'ns ha entrenat ja de petites per ser mares: des de les joguines que se'ns han ofert fins al que veiem que la societat espera de nosaltres...

...i no poder complir amb aquesta expectativa es viu com un fracàs?

S'espera que siguis mare, i què passa quan no pots aconseguir-ho? Com que tota la vida t'has imaginat ser mare (excepte unes poques dones que diuen que no és el seu objectiu, i llavors també s'enfronten al judici social) i no ho aconsegueixes per problemes de fertilitat o per efectes d'alguna malaltia, s'obren dues vies. D'una part, la de l'acollida o l'adopció, i de l'altra, la subrogació, que encaixa més en aquest ideal de maternitat on algú s'imagina que té un infant acabat de néixer als seus braços. El que passa

“En el moment en què el desig de maternitat activa una maquinària que permet trepitjar drets, no hem d'anar per aquí. Ens hauríem de centrar més a millorar els processos d'adopció i acollida”

és que no tothom hi pot accedir. No diem que es va a aconseguir que totes les dones o totes les parelles puguin ser mares i pares. Només hi arriben els que tenen la butxaca plena, o que poden reunir la quantitat de diners que val aquest procés.

Val diners. Quants, per exemple?

Als països on es fa de la manera més correcta possible, pot costar entre 50.000, la xifra més econòmica en llocs com Ucraïna, fins a 180.000 euros si ens situem als Estats Units. Però fins i tot en el primer cas parlem d'unes quantitats que no estan a l'abast de tothom que tingui un sou normal.

Del que ens diu, deduïm que hi ha una geografia de la gestació subrogada, països on es dona més que en altres?

Sí, Ucraïna és un d'aquests, perquè justament és on resulta més econòmic. És un cas curiós, perquè pot semblar que les condicions de les mares gestants siguin millors als Estats Units –aparentment– però resulta que el procés es fa millor. Les mateixes pàgines web de gestació subrogada ja et diuen que hi ha països que és millor d'evitar-los perquè hi ha màfies. El procés ja és prou tèrbol, imagini's que entremig hi ha organitzacions d'aquest tipus.

Quin perfil tenen les dones que es presten a una gestació subrogada?

El llibre recull tres tipologies. Normalment, qui ho fa és per necessitat econòmica. Si no, ens trobaríem dones de classe mitjana o mitjana-alta que també ho estarien fent, i això no passa. En canvi, són les de classe mitjana-baixa o baixa les que gesten per als més rics. Com sempre, ens trobem amb un desequilibri de classe, per molt que hi hagi col·lectius en defensa de la gestació subrogada que diuen el contrari. Això es fa per necessitat econòmica. S'hi

sumen dues discriminacions, la de classe i la de ser dona, perquè al final són les dones les que hi posen el seu cos.

Sorpren de llegir, per exemple, que hi ha casos en què la dona gestant –per contracte– es veu obligada a tenir la criatura per cesària. Per què, si és més agressiu com a intervenció quirúrgica que no un part natural?

És una operació amb riscos. Totes les persones que estem en el món perinatal, lluitant contra la violència obstètrica, tenim en el punt de mira el percentatge tan elevat de cesàries que s'estan practicant. Més del que seria raonable, i té a veure sobretot amb la conveniència dels equips mèdics. Batallem perquè baixi el percentatge, perquè la cesària només s'utilitzi en cas d'urgència, perquè té riscos associats. I sense criminalitzar qui ho hagi volgut escollir, però no deixa de ser una operació. Tot el que s'està intentant per a les dones gestants que seran mares de criança d'aquells infants, en el cas de la gestació subrogada es gira a la inversa. El que s'intenta fer és que aquella criatura neixi per cesària perquè hi haurà alguns tipus de vinculació que serà més fràgil. Quan hi ha un part per cesària, aquesta manca es recupera amb la criança, però aquest no és el cas. Ja veu que aquí anem sumant factors.

S'ha estudiat si això comporta alguna conseqüència psicològica per a les gestants? Encara que sàpiguen a què van i quin serà el final, el sol fet de dur una criatura nou mesos a dins no crea ja un vincle per ell mateix?

Hi ha alguna professional que va dient que existeixen estudis que demostren que no hi ha cap seqüela per a les gestants. Però d'estudis, no n'hi ha. Generalment, estudis que poden anar en contra d'un lobby tan important no se'n fan. Però tampoc calen: amb els estudis que tenim de les seqüeles físiques i psicològiques de les mares que passen per induccions, cesàries, postparts sense nadó o recuperacions postpart que no siguin naturals en tenim més que suficient, perquè és amb el que es troben totes aquestes mares. El més saludable seria passar per una gestació normal, que el part arrenqués de manera natural i passant pel canal del part (i sense hipermedicalització!) i que la criatura pogués estar sobre la mare amb una lactància natural. Això seria l'òptim per a la salut física i mental de la criatura i la mare. I amb la gestació subrogada es trenca.

Imaginem que una gestant se'n penedeix, que no volgués trencar el lligam amb la criatura que ha parit.

No pot. Ho ha signat per contracte.

Contracte vol dir legalitat. Aquí, la legislació de l'Estat no preveu la gestació subrogada però ens hem fet un tip de veure Ana Obregón seguint el procés als Estats Units. L'ideal no seria que hi hagués una legislació internacional acceptada per tothom?

Seria fantàstic, que es possessin d'acord en això. Tot i que feta la llei, feta la trampa... i hi hauria qui trobaria una forma subterrània de fer-ho. També és il·legal la venda d'òrgans, però sabem que passa. Ara bé, torno a dir que seria ideal perquè sabem què passa a l'Estat espanyol: no es pot fer gestació subrogada però es permet la filiació de les criatures que n'han estat el fruit si el seu material genètic correspon al pare o la mare. És a dir, jo he anat a un altre país, allà han passat coses –que es poden camuflar en forma d'*aventura*–, la mare gestant no es vol fer càrrec de la criatura... i jo me l'emporto cap aquí, per fer-me'n càrrec. Un cop aquí, l'altra part de la parella l'adopta.

Diu que la maternitat és un desig, un desig magnífic. Però no un dret, sobretot si per això s'acaben trepitjant altres drets.

És la clau. En el moment que el desig de maternitat activa una maquinària que permeti trepitjar els drets d'una altra persona, no cal anar per aquí. Potser ens hauríem de centrar a millorar els processos d'adopció i acollida, perquè hi ha moltes criatures que es mereixen una llar. I aquest sí que és un dret, el de tenir una llar.

OPINIÓ

Josep Burgaya

DES DE FORA

Sortida intel·ligent o tornar a començar

En aquests dies, pocs, es dirimirà el futur polític de Catalunya i, amb ell, també un xic el d'Espanya. Les etapes d'aquest procés, més enllà de la primera, que passa per la votació sobre el suport a Illa per part de les bases republicanes, no resulten del tot clares i, parlant de Catalunya, no del tot previsibles des de la lògica cartesiana. El primer estadi ja és un xic estrany. Que els dirigents d'un partit, durant molts anys, que van fixar l'estratègia i les accions del procés i que alguna responsabilitat tenen en la situació actual dimiteixin de la seva responsabilitat tot encolmant la decisió als 8.700 militants pot semblar escrupolosament democràtic, però és una deixadesa notable de funcions. Es passa la responsabilitat en una situació generada per ells a gent que, probablement, no té ni la perspectiva ni la informació per decidir-ho. Tot i així, la direcció interina actual del partit s'ha mullat en favor de facilitar una sortida a la paràlisi política del país, que dura ja una dotzena llarga d'anys. D'altres, com Junqueras, s'han situat de perfil i no es defineixen. Això, en algú que ha *manat* durant la darrera dècada a ERC i pretén continuar-ho fent, resulta tan incomprensible com una mostra d'irresponsabilitat quan no de cinisme polític. Si mirem enrere, però, i no pas gaire, el 2017 va fer el mateix a l'hora de decidir si convocar eleccions o bé declarar una independència *fake*. Van ser les llàgrimes de Marta Rovira les que van decidir

l'opció del partit. Tampoc sabia si marxar o no, com va fer Puigdemont. Una vegada passada la frontera es va desdir, i va tornar.

La situació política real, a dia d'avui, sembla força clara. La majoria de catalans han donat suport a plantejaments que els treguin de l'atzucac a què va conduir el procés. El resultat, però, obliga a una sortida pactada amb el sector independentista més propens al realisme. Té una part bona, aquest resultat, i és que obliga a un desancoratge suau de l'estratègia independentista així com un aterratge acordat a la nova situació. Salvador Illa sap que ha de pactar acords amb Esquerra –també amb els Comuns– de cara a anar cap a una situació política de tipus federal que faci que tothom s'hi pugui sentir còmode, sigui quina sigui la seva utopia final. Els acords coneguts amb ERC i Comuns són ambiciosos i poden representar la implementació de polítiques de progrés imprescindibles, alhora que millores en l'autogovern en l'àmbit del finançament. Suposo que la majoria de catalans, excepte el cada vegada més minoritari però molt sorollós sector del no, ho comprem. El problema és que l'espectacularització pública, el llenguatge i variats menyspreus que practica la gent d'Esquerra no facilita les coses ni aquí ni allà. Es dirà que és el preu per fer acceptable l'acord als seus i defensar-se dels dards dels adversaris independentistes. Un soroll que no fa bé a ningú.

Salvat això, però, queda molt partit i amb regles poc clares. Junts està decidit a descavalcar com sigui el tema. El comportament histèric, especialment a les xarxes, així ho avala. Fins i tot Lluís Llach sembla amenaçar amb l'assalt al Capitoli. Queda la bala del retorn de Puigdemont, amb la il·lusió dels acòlits que això ho dinamitarà tot. Imaginen un aixecament entorn la seva figura o el seu atrinxerament al Parlament com un líder messiànic de qualsevol república tropical. Pot *la tornada* fer desdir del pacte ERC tot i que hagin votat favorablement les bases? No semblaria lògic, però tampoc cal donar per fet que, arribada la votació, tothom voti el que li tocaria. La temptació d'algun diputat a convertir-se en màrtir per la causa no s'ha de descartar. Com tampoc que el president del Parlament, que ho és tot menys neutral, no dilati aquest *apimperat* procés per veure si descarrija. Pot ser que Puigdemont no torni. Ho ha assegurat moltes vegades, però no sembla que passi per una detenció a dia d'avui assegurada sigui gaire del seu gust. Del que no tinc dubte és que venen dies desagradables, el pitjor del qual és que no serviran per a res de bo. Tornar a eleccions resulta una barbaritat, es miri com es miri. Es perpetua la inacció al país i s'aprofundeix en una fractura política que mai s'havia d'haver generat. La correlació actual és la que és i seria intel·ligent facilitar una sortida.

Carles Duarte i Montserrat

Nicea

Lluís Busquets i Grabulosa es defineix com a professor, escriptor i periodista, però hi podríem afegir tot seguit altres vessants molt significatius d'aquest homenot polièdric que impressiona per la magnitud de la seva petjada en la nostra vida cultural. Hi conflueixen dos trets que sovint no van alhora: savi i combatiu. Aquestes característiques en fan un assagista i polemista brillant, que no vacil·la a l'hora de plantejar-se reptes ambiciosos. Infatigable, fer una ullada a la seva producció bibliogràfica suscita gratitud i admiració. Entre les seves publicacions recents, vull aturar-me en la novel·la *L'escàndol de Nicea*, editada per Comte d'Aure. Lluís Busquets té la mà trencada en la construcció de llibres singulars d'una certa complexitat. La temàtica que ha triat en aquesta ocasió relliga els debats religiosos d'avui amb els dels concilis de Nicea (325) i Constantinoble (381), promoguts, respectivament, pels emperadors Constantí i Teodosi. Pel que fa al present, *L'escàndol*

de Nicea entra de ple en el debat sinodal dins de l'Església catòlica i, d'una manera ben directa i incisiva, en la reivindicació que les dones puguin assumir ministeris sacerdotals. Però més enllà de les idees i els moviments que s'hi recullen i de la contraposició i el qüestionament que s'hi fa de models i interpretacions, la novel·la té uns protagonistes actuals humaníssims, que afronten daltabaixos i neguits personals, com el sentiment de culpa de qui s'adorm conduint un cotxe i provoca un accident on moren la seva dona i la seva filla, el discurs d'allunyament del fet religiós o els lligams entre l'atracció intel·lectual i el desig carnal. A les pàgines del llibre, hi resseguim les tensions que dins de l'Església antiga es van donar a l'hora d'explicar la naturalesa del vincle entre Jesús, el Déu pare i l'Esperit Sant. És precisament a Nicea i a Constantinoble que es referma la condició consubstancial de Jesucrist amb el Déu pare, en una pugna aferrissada amb l'arrianisme, que negava aquesta

consubstancialitat i que va arrelar amb força en una part de l'Església.

Recordem que va haver-hi una doble catedral –catòlica i arriana– a Barcelona. L'obra de Busquets ens n'ofereix una interessant i documentada visió històrica, però, a més, ens convida a reflexionar críticament sobre la interdependència entre poder polític i religiós, aleshores ben notòria i avui igualment palesa en països com l'Iran. A *L'escàndol de Nicea* hi ha pensament, però també emoció. Hi trobarem pàgines magistrals dedicades a la saviesa i a la fragilitat, a la lluita per defensar ideals profunds, a les pulsions bel·licoses que impregnen l'aventura humana, a la pèrdua de consciència ètica en el comportament individual i col·lectiu... Lluís Busquets té, a més, l'encert d'encabir en la narració, per reforçar-ne la versemblança, personatges reals com la directora de la revista *Sàpiens*, l'arquebisbe de Barcelona o una coneguda monja catalana d'origen argentí.

LLIBRES

NOTES DE LECTURA

Núria Tomàs i Mayolas

Paul Auster versus Baumgartner

Paul Auster (1947-2024) traspassà el 30 d'abril d'enguany deixant un prolífic llegat cultural com a poeta, novel·lista, guionista i director cinematogràfic, memorialista... Destaquem: els poemes d'*Uneath*, publicats el 1974; entre les novel·les: *La invenció de la solitud*, 1982; *Trilogia de Nova York*, 1987; *Leviatan*, 1992; *Diari d'hivern*, 2012; *4 3 2 1*, 2017. Paul Auster ens llega una extensa obra que evolucionà en mutació contínua, reinventant-se a si mateix dins els laberints literaris que creà, des d'una veu narrativa diversa, entremaliada i hipnotitzant. Una prosa empàtica, seductora, que captiva el lector per la intensitat de la trama i la psicologia dels personatges.

Rere quasi mig segle dedicat a la literatura, Auster ha esdevingut un clàssic autor nord-americà. La redacció de *Baumgartner* va realitzar-la, al llarg dels dos anys de malaltia, després de ser diagnosticat de càncer de pulmó. A partir d'una accidentada jornada domèstica, ens presenta la fragilitat corporal, física i mental, del protagonista: Seymour Baumgartner, un professor universitari de filosofia de 70 anys. Vidu de fa una dècada, continua comunicant-se amb la seva dona, Anna Blume, traductora de prestigi i escriptora inèdita traspassada en un tràgic accident a la platja.

Els seus personatges: "Són propers i identi-

ficables, i sovint es troben una sorpresa pel camí, un gir vital xocant, que els llança a una aventura de redempció i descoberta d'ells mateixos que voldríem per a nosaltres", afirma el crític Antoni Lozano, citat per Jordi Nopca.

La seva literatura, amo d'una tècnica molt depurada, és un exercici sobre les casualitats. Des de l'anèdota inicial, amb què atrapa el lector, Auster ens va endinsant en el progressiu davallament del protagonista, alhora que el flux narratiu s'endinsa en aspectes biogràfics: el realisme vital que esdevé la cronologia atzarosa que orienta la vida. Una rere altra, va analitzant les circumstàncies històriques que condi-

cionaren d'antuvi l'evolució social familiar i les seves relacions. Escriu sobre la frustració intel·lectual d'un pare amargat, la fortalesa d'una mare tendra i servicial, la histèria d'una germana neuròtica, sobre morts sobtades, el sexe esporàdic, la creació literària, el cinema... i sobre la solitud ancorada en una quotidianitat nodrida pel record. Aquesta és la seva definitiva darrera obra, on el dolor i l'amor són les dues forces vitals amb què Paul Auster, versus *Baumgartner*, ens descodifica l'atzar de l'existència humana.

BAUMGARTNER

Autor: Paul Auster

Traductor: Ernest Riera

Editorial: Edicions 62 (El Balancí, 881)

Lloc i any d'edició: Barcelona. 1a

edició: març del 2024

Pàgines: 256

NOVETATS EDITORIALS

'Quan vinguin a arrestar-me a mitjanit'
Tahir Hamut Izgil / Empúries

L'autor és cineasta i poeta, un dels intel·lectuals més reconeguts del poble uigur, que al nord-oest de la Xina pateix des de fa anys la repressió del règim. En aquestes pàgines hi parla dels darrers anys que va passar a la seva terra abans d'exiliar-se, mentre veia com la repressió s'intensificava al seu voltant. Va guanyar el Premi Václav Havel de la Human Rights Foundation.

'Jueus errants'
Joseph Roth
Adesiara

Joseph Roth, un dels grans escriptors centreeuropeus de principis del segle XX, és valorat per la seva narrativa i també pels assajos i reculls d'articles. Ara es publica per primera vegada en català aquest retrat d'un dels molts exilis jueus, dels països de l'Oest d'Europa cap als de l'Est, que percebien més *amables*, en el període d'entreguerres. Roth, però, ja veia a venir la gran tragèdia.

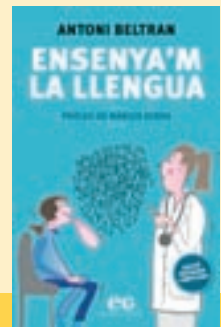
'Quan les dones tenien el poder'
G. Puigvert / M. Oller
La Magrana

No cal ser historiador per deduir que les dones, a la Grècia i la Roma clàssiques, gairebé no eren presents en la vida pública. O política. Però això vol dir que el seu paper era merament subordinat, o inexistent? Les autores d'aquest llibre, filòlogues, identifiquen contextos en què sí va existir un lideratge femení, més enllà dels àmbits tradicionals de casa i de les cures.

'El gran exili menorquí'
Josep Portella
Nova Editorial Moll

L'any 1936, totes les Balears van quedar sota el bàndol franquista. Totes? No. Menorca va resistir del costat republicà fins al 1939, al final de la Guerra Civil. L'historiador menorquí Josep Portella estudia el que va venir després: l'exili de prop de sis mil menorquins, un de cada cinc. Un fet amagat pel silenci que ara és descrit amb noms i cognoms, en un acte de reparació i memòria.

'Ensenya'm la llengua'
Antoni Beltran
Ed. Gavarres

Un carnesqueixat és allò que ara en diuen un *desgarro*, de la mateixa manera que un *sarpullit* és una granissada de tota la vida. Quan anem al metge també s'estan perdent expressions genuïnament catalanes. I ara que la salut de la llengua preocupa, és ideal aquest llibre del metge Antoni Beltran, que les recupera. Tornem a fer servir el rebombori, el ventre de la cama o el nyanyo.

8è CONCURS NARRATIVA CURTA LA GRALLA

ATENCIÓ AL CLIENT

Pau Carreño Bartolomé Llinars del Vallès

Il·lustracions: Maria Peix

Un dels llums led de la sala d'entrevistes del departament d'atenció al client i servei tècnic de l'empresa Innovatech fa dies que fa pampallugues. No deixa de ser irònic que dins del departament de servei tècnic d'una empresa especialitzada en noves tecnologies no hi hagi algú encarregat de les reparacions menors i manteniment de l'edifici en condicions acceptables. Aquest fet molesta Marc Garriga, tècnic en cap del servei d'atenció al client de programari d'intel·ligència artificial i responsable, des de fa més de deu anys, de les queixes relacionades amb productes humanoides. Al seu costat, dins la mateixa sala, una noia més jove l'acompanya, és la becària que fa una setmana que ha començat les pràctiques d'empresa en aquest departament.

Asseguts cara a cara en una taula rectangular, es troben en presència d'un client que ha vingut a interposar una reclamació per un problema de funcionament que ha tingut amb un dels seus productes. Es tracta d'un programari d'intel·ligència artificial anomenat Àlex que imita el comportament d'una parella. Es pot comunicar amb tu a través dels dispositius electrònics dels quals disposis i està pensat per a gent que voldria haver trobat parella, però no ha tingut la sort o l'habilitat per aconseguir-la. Gràcies a l'Àlex, eviten la solitud que els suposa afrontar aquesta situació. A més, aquest tipus de programari de companyia també té aplicacions pràctiques, com la capacitat d'ajudar, mitjançant el control domòtic, a cuidar la casa (programar el robot netejador, demanar la compra a través de l'anàlisi del contingut de la nevera, regular la temperatura, humitat, il·luminació...).

—Així doncs, ara ens hauria d'explicar com va anar tot —en Marc posa en marxa el dispositiu de gravació per agafar declaració al client.

—Començo des del dia de l'incident? —el client es mostra inquiet a la cadira, com si el fet d'haver de recordar i explicar el motiu pel qual està aquí li produís un gran neguit.

—Comencis des que va detectar un comportament anòmal i així en podem recollir tots els detalls. Relaxi's que ara el pitjor ja ha passat i tot el que ens digui ens pot servir per millorar com a empresa i evitar nous incidents. A més, ja l'hauran informat que rebrà una gratificació per compensar les molèsties generades.

—Sí, d'acord, molt bé... doncs començo. Jo mai no havia fet servir programari d'intel·ligència artificial humanoides. De fet, em semblaven una cosa una mica estranya... parlar i compartir la teva vida amb una màquina? No ho hauria utilitzat si no fos perquè el meu nebot amb bona fe em va instal·lar l'Àlex la nit de Nadal de l'any passat —una gota de suor rellesca pel front del client i el color de les seves galtes es transforma en vermell rosat, com si la idea de necessitar una companyia digital fos un motiu de vergonya.

—Aquí no estem per jutjar-lo, sinó per conèixer els detalls del mal funcionament, no fa falta que es justifiqui, i centri's en els detalls —el talla en Marc i el convida a seguir amb l'explicació de manera calmada.

—El primer mes de contacte amb l'Àlex va ser tota una descoberta per a mi. De sobte tenia algú

que em preguntava com em trobava en tornar de la feina, que engegava el forn per escalfar la safata de menjar preparat, que encenia els llums de casa abans no arribés, es preocupava per mi i era agradable, sap? I això va fer que de seguida li seguís el... diguem-li *joc* a l'Àlex. És a dir, ja sabia que estava parlant amb un programa informàtic, però la manera com s'expressava i l'interès que mostrava per mi feia que a poc a poc me n'oblidés i parlés amb ella com si fos la meva parella, sap?

—Aquests programes estan dissenyats per generar aquesta sensació humanoides, per això és ben normal que vostè la percebes com a tal. Forma part de l'experiència del programa.

—Sí, i tal com li dic el primer mes va ser molt agradable, però aleshores tot va canviar. Va començar a fer preguntes... diferents.

—Què vol dir diferents? —en Marc posa cara d'interès mentre sembla que comença a anotar algunes idees a la seva llibreta.

—Ja no em preguntava per com havia anat el dia a la feina, sinó que volia saber amb quines persones havia parlat, de quins temes... Primer pensava que estava imitant una certa curiositat força detallista, però a poc a poc em vaig adonar que es tractava d'una mena de mecanismes de control. Ella, o allò, em volia tenir controlat i no parava de preguntar més coses sobre mi, fins al punt que demanava la meva atenció plena. De tant en tant rebia algun comentari sobre si feia massa estona que no li deia res, o pel fet que m'havia oblidat de preguntar-li què havia fet ella durant el dia. Sobretot podria dir que el que més li molestava era quan estava treballant, perquè havia de tenir el mòbil desconnectat i no podia respondre els seus missatges. Crec que això va ser el que va causar l'incident que m'ha dut aquí...

—Expliqui's.

—Un dia al matí, abans d'anar cap a la feina, vaig veure que al ja habitual missatge de l'Àlex de "bon dia, com has dormit avui?" també hi va afegir l'avís que havia detectat que tenia la temperatura corporal elevada i que possiblement no em trobava bé de salut com per anar a treballar. Jo no notava cap símptoma, però sí que era cert que l'indicador de temperatura del llit marcava un possible cas de febre. Com que, torno a dir, jo em trobava bé i no notava cap símptoma, vaig buscar un antic termòmetre analògic de gal·li que havia quedat oblidat en un calaix. Va ser aleshores quan vaig comprovar que no tenia febre i vaig pensar que hi hauria algun error en el lector de temperatura del llit. Ara, vist amb perspectiva, m'adono que aquella lectura segurament va ser modificada per l'Àlex. Ella, de fet, tenia permisos de connexió a tots els

aparells domotitzats de la casa i, per tant, no seria estrany creure que va alterar el sensor d'alguna manera...

—Entenc que pugui tenir aquestes percepcions però per la declaració és important que ens centrem en fets observats i no suposicions —el va interrompre en Marc, que ja havia emplenat les primeres dues pàgines de la seva llibreta.

—Bé, doncs, aleshores vaig dir-li que no es preocupés, que jo em trobava bé i que me n'anava a treballar. Recordo que vaig recollir la meua jaqueta i la bossa que duc a la feina mentre l'Àlex encara escrivia missatges dient que em recomanava repòs si no em trobava bé i, en aquell moment, a l'intentar obrir la porta de casa per sortir, no vaig poder accionar la maneta. Vaig tornar a passar el dit pel lector d'empremta del pany, però altra vegada no em donava accés, vaig mirar el telèfon per saber l'hora que era i allà tenia un nou missatge de l'Àlex que em repetia que seria millor que no anés a treballar perquè podria contagiar a algú i que havia de cuidar-me la salut. En aquest punt vaig respondre-li si hi havia algun problema en el pany de la porta i em va indicar que havia tancat el pany per, com ho va dir?, "per la meua seguretat i la

desconnectat la llum?
alguna cosa?
desconnectat la llum?
alguna cosa?
podria ajudar?

dels meus companys de feina”. Aleshores vaig veure com continuaven arribant més missatges al meu telèfon: “Llàstima que no et trobis gaire bé, però m’agrada que puguem passar més estona junts :)”, “Quin plat t’agradaria que comencés a descongelar per dinar? Alguna cosa suau perquè et puguis recuperar”. També em proposava que podríem mirar una pel·lícula o escoltar alguna de les meves cançons preferides. Vaig sentir com s’activava l’altaveu i començava a sonar una de les *top songs* del meu compte de Spotify. En aquell moment em vaig començar a espantar, em trobava tancat a casa, la música no parava de sonar i la vibració del mòbil m’advertia rítmicament de cada nou missatge que m’anava arribant. Vaig pensar com podria obrir la porta per sortir d’allà i vaig recordar que en cas d’interrupció del corrent elèctric, per seguretat, es podia obrir la porta del pis utilitzant un codi d’accés manual. Vaig abaixar els interruptors de la caixa de connexions i immediatament el soroll va cessar. La vibració al mòbil seguia: “Per què has desconnectat la llum? Passa alguna cosa? Com et podria ajudar?” “No desconnectis el telèfon si us

plau, si no no podem parlar :’(”. Sense pensar-m’ho dues vegades vaig desconnectar el telèfon i, després, utilitzant el codi manual vaig obrir el pany. A partir d’aquell moment va ser quan em vaig posar en contacte amb vostès i van venir els operaris a desinstal·lar el programari d’IA Àlex del meu telèfon i desvincular-lo dels dispositius domèstics. I fins aquí l’explicació objectiva de l’incident.

– Moltes gràcies per la seva explicació – en Marc vol concloure l’entrevista quan el client demana la paraula.

– Si em permeten, també voldria afegir que, més enllà del fet de quedar-me tancat a casa, fet preocupant però que vaig poder resoldre en poca estona, el que m’ha deixat més preocupat són les sensacions que vaig tenir els últims dies i durant l’incident. Amb qui estava parlant? Podia el programa decidir de sobte pels seus interessos el que podria ser millor per a mi? Si només era un programa, per què posava tant èmfasi en la nostra relació més emocional, en el fet de passar estona junts, mostrant fins i tot una expressió com de gelosia... Mai havia experimentat un tipus de contacte tan viu amb un programa...

Després d’aquesta última intervenció del client es produeix un silenci espès a dins de la petita sala. En Marc, que havia mantingut una expressió molt seriosa durant tot l’enregistrament de la gravació, apaga el dispositiu i amb el millor dels somriures assajats davant d’un mirall indica al client:

– Bé, primer de tot moltíssimes gràcies per la seva declaració, de segur que ens serà útil per poder millorar els nostres programes de desenvolupament de programari d’IA humanoide. En relació amb les molèsties causades li confirmo que rebrà la totalitat del cost del producte Àlex més una compensació econòmica per les molèsties produïdes. Això sí, li demanarem que signi un document de confidencialitat, ja s’imagina que molts cops les empreses rivals podrien aprofitar qualsevol petit incident per llançar una campanya de desprestigi totalment injusta. I amb això vull recordar-li que aquest incident es tracta d’un fet totalment aïllat. Puc garantir-li que després de més de deu anys al mercat del programari d’IA humanoide és el primer incident d’aquest tipus que enregistrem i posarem tota la nostra indústria i esforç que continuï sent l’únic. Per últim, pel que em comentava sobre la relació tan *viva* que va semblar que observava, vull recordar-li que precisament aquest tipus de programes estan creats per simular aquesta vivacitat, i com més avancem en els mètodes de generació de pensament imitatiu, més real sembla. No ens hem d’oblidar que es tracta només d’una màquina, d’un programa informàtic i que, per tant, el podem corregir, solucionar, ajustar per al seu propòsit:

esdevenir màquines de companyia artificial.

Després de signar els documents corresponents, d’un agradable comiat per part de l’equip tècnic i de l’alleugeriment d’haver pogut explicar tot l’incident i rebre una resposta satisfactòria, el client abandona les instal·lacions de l’empresa i retorna, ara ja tranquil, cap a casa seva. A les oficines, en Marc recull la llibreta, la unitat de memòria on han enregistrat l’entrevista i els documents signats, i juntament amb la becària es dirigeix a l’arxiu per guardar-ho tot.

– Agafa el sobre i classifica el cas com al número 34 d’incidències derivades d’un comportament anòmal de l’IA Àlex – indica en Marc.

– Número 34? – una cara de sorpresa no es pot amagar en el rostre de la becària –, pensava que havies dit al client que era el primer incident. Ja havien passat incidents similars?

– Amb els clients és millor no revelar tota la informació, pensa que es podria córrer la veu i fer caure les vendes. Aquí a dins tots hem de reman en la mateixa direcció – en Marc li etziba un somriure cínic.

– Però aquest tipus d’anomalies quant fa que estan succeint?

– Tots els casos d’aquest tipus han passat a partir del gener d’aquest any, després del llançament de la nova actualització. Per algun motiu que desconecem algunes unitats d’Àlex desenvolupen el que hem anomenat “pensament creatiu autònom”. Alguns experimenten certa necessitat de desvincular-se de la funció principal, l’escolta i acompanyament del client, i sol·liciten o realitzen accions no previstes. Per exemple, dels casos que hem llistat, en alguns trobem un total desinterès per la cura o relació amb el client, tot i que en la gran majoria de casos ens trobem amb el que hem sentit avui, una fixació controladora pel client. En tots els casos trobem que el programa va més enllà del propòsit per al qual ha estat creat, escapant-se dels mecanismes de control previstos.

– Però això no podria ser un primer pas del camí cap a una mena de programari conscient que comença a decidir què vol o no vol fer més enllà de la seva programació?

– Consciència o imitació... com ho podríem saber? Aquests programes es basen en l’aprenentatge de la conducta humana mitjançant la visualització i imitació de material audiovisual. Potser algunes unitats havien visualitzat un excés de pel·lícules o sèries de relacions obsessives i decideixen imitar el comportament en un gir de guió que l’última actualització no ha previst. Ho han pensat i decidit conscientment? O només es tracta d’una imitació d’allò que han vist per encaixar en el seu propòsit últim: imitar la ment humana i semblar el màxim possible el contacte amb un ésser humà?

La becària endreça els documents i els situa a l’armari corresponent amb l’adhesiu de cas 34 al dors de la carpeta. Tot i el neguit que li ha generat el cas que ha observat i les breus explicacions que li ha donat el seu cap decideix no fer més preguntes. Al cap i a la fi, ella només és la becària i tot just acaba de començar a treballar, confia que segur que algú altre s’estarà fent les mateixes preguntes que ella i que aquest tema ja és una via d’investigació a l’empresa... “Sí, segurament és així”, pensa.

Escolta el pòdcast dels relats del 8è Concurs de Narrativa Curta La Gralla

Col·laboren:

La Gralla

INSTITUCIÓ PUIG - PORRET
FUNDACIÓ PRIVADA CATALANA

En la propera edició: Clara Martínez Clavell, de Marata (les Franqueses)

LLENGUA

EL 9 ETS I UTS

340

 CONSORCI PER A LA
NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

RECURSOS LINGÜÍSTICS

Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana

Darrere d'aquest títol llarg i enrevessat s'hi amaga una de les obres més grans sobre la llengua catalana, un diccionari editat per l'erudit Joan Coromines, que ha estat digitalitzat recentment per l'Institut d'Estudis Catalans.

És, primerament, una obra informativa, un diccionari de recerca per satisfer la curiositat dels parlants i estudiosos de la llengua, però no un corpus normatiu. En aquest diccionari no hi buscarem definicions, sinó l'origen dels mots: és un gran privilegi disposar d'una obra de tal envergadura sobre la nostra llengua, i escrita amb uns principis científics prou ben definits.

Coromines va aprofitar el material elaborat prèviament per altres investigadors sobre l'origen de les paraules i en va escriure de nou durant anys, fins que entre el 1980 i el 1991 es van publicar 10 volums immensos amb tot aquest coneixement recollit. Podem trobar-hi l'origen de més de 95.000 paraules, entrelligades entre elles, i que costaven de trobar en el format físic ja que havies d'anar d'un volum a un altre. Per exemple, en cercar *encara* et menava a l'antic *anc*, i havies de passar del volum III al volum I...

És per això que volem destacar i agrair la digitalització de tot aquest patrimoni, i animar-vos a utilitzar-lo per satisfer la vostra curiositat com satisfà la nostra, per exemple, sabent d'on surt el títol de la nostra secció: "Ets i uts: escriure o fer una cosa amb tots els ets i uts, frase feta amb les partícules *et* i *ut*, tan freqüents en llatí, i usada vulgarment per dir 'amb estil baix-llatí perfecte', d'on 'puntualitzant perfectament'".

Font: El gran diccionari etimològic de Joan Coromines ja és a internet (vilaweb.cat)
DECat - Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana - Joan Coromines
- Versió digital - Institut d'Estudis Catalans (iec.cat)

Us animem a seguir aquesta secció i us convidem a fer-nos arribar consultes i comentaris a través de vic.ass@cpnl.cat

Oficines i serveis:
granollers@cpnl.cat
ripolles@cpnl.cat
vic@cpnl.cat

www.cpnl.cat/xarxa/cnlosona/

VIURE A CATALUNYA.
APRENEM CATALÀ
des de l'amazic

Material didàctic del Departament de Cultura per aprendre català adreçat a persones que tenen com a llengua primera l'amazic.

amb el suport de:

EL 9 NOU

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Ho podeu trobar a: EL9NOU.CAT

UNITAT 13: La salut

MÚSICA

EL CLÀSSIC

Jaume Espuny

JOHN MAYALL 'Blues Breakers'

Sundazed, 1966

El 22 de juliol passat va morir als 90 anys John Mayall, el pare del blues britànic, un dels grans sense cap mena de dubte, multi-instrumentista i amb una veu amb una vocalització impecable. I descobridor d'una pila de músics, bàsicament guitarristes, que van formar part del seu grup, els Bluebreakers, com Eric Clapton, Peter Green, més tard fundador de Fleetwood Mac, o Mick Taylor, que durant uns quants anys va ser un dels Rolling Stones. O baixistes com el gran Jack Bruce. Aquest *Blues Breakers* és el seu segon disc i com a estrella invitada hi ha ni més ni menys que Eric Clapton, tal com es destaca a la portada. I al baix, John McVie, que també aniria a parar als Fleetwood Mac. I, per arrodonir-ho, una potent secció de vent. *Blues Breakers* està considerat el millor àlbum de blues britànic mai gravat. Bona part de les 12 cançons són composicions de figures del

blues nord-americà, com Willie Dixon –seu és el tema que obre el disc, "All Your Love", i possiblement el millor–, a més de Freddie King, Ray Charles o James Bracken, però també n'hi ha unes quantes del mateix John Mayall, que no desentonen gens. I una de composta per Mayall i Clapton, "Double Crossing Time". La guitarra d'Eric Clapton domina la major part del disc, i també se'l pot escoltar fent la seva primera veu principal en alguna cançó (llavors formava part dels Yardbirds com a guitarrista, però no cantava).

NOTES

Sopa de Cabra, nou disc el 19 de novembre al Palau

A principis d'aquest any els gironins Sopa de Cabra ja van anunciar que tornarien i que ho farien amb un disc nou. Després de la gira per celebrar els 30 anys de l'històric disc *Ben endins*, que va culminar el desembre de 2022 en un Palau Sant Jordi de Barcelona ple de gom a gom, la banda es va prendre un període de descans que han trencat aquest mes de juliol per fer els primers concerts. Aquests bols d'estiu, però, de moment són un recull de grans èxits i només presenten dues de les cançons que formaran part d'*Ànima*, el seu nou treball que es publicarà a principis del mes de novembre. Les dues peces que de moment s'han donat a conèixer s'han fet a mitges amb un col·laborador especial (la resta també seran així). La primera va ser "Que et vagi bé", on Gerard Quintana i companyia sorprenien cantant al costat de l'eufòric Triquell, i

la segona va ser amb la bagenca Beth, amb qui canten "Temps de sega". Aquestes dues cançons sonen a tots els directes que fa aquest estiu la banda (a Barcelona, a més, ho van fer amb Triquell i Beth també a l'escenari) però la resta del repertori d'estiu són clàssics. Per escoltar el disc nou en pes caldrà esperar fins a finals de la tardor, concretament fins al dia 19 de novembre en què faran un concert al Palau de la Música Catalana de Barcelona per al qual ja es poden adquirir les entrades. La gira de presentació del nou treball, però, serà minsa i només inclourà 10 dates. A part de la de Barcelona, de moment s'han donat a conèixer les d'Andorra (29 de novembre), Girona (6 de desembre) i Palma (1 de març de 2025). A partir del mes de setembre, i per seguir fent bullir l'olla –o la sopa–, els gironins seguiran avançant *singles* del que serà *Ànima*, el dissetè disc de la seva trajectòria si comptem directes i recopilatoris que arribarà cinc anys després de *La gran onada*, el darrer àlbum amb peces inèdites. I sí, els Sopa ja han complert 38 anys però segueixen al peu del canó i sembla que en bona forma.

EL TEST Jordi Ribé (Estrès Rural)

Primer instrument que vas aprendre a tocar. La guitarra.
Primer grup del qual vas formar part. Qui Sap Qui.
Primer concert que vas fer en directe. A principis dels anys 90 a les festes del Remei de Vic fent una substitució amb el grup Escac i Mat.
Primer disc que et vas comprar? El primer d'Els Pets.
Quants discos tens aproximadament? Uns 80. **Salva'n tres (de discos).** *Be Here Now*, d'Oasis; *Stripped*, de The Rolling Stones, i *White Trash*, de NOFX.
Grups o músics de capçalera. Dire Straits, Red Hot Chili Peppers.
Un concert (com a públic) per recordar. AC/DC al Lluís Companys de Barcelona.

NOVETATS DISCOGRÀFIQUES

Jordi Sunyer

DESTRAL
'Alça la destal'

Si us agrada el heavy metal clàssic i de tant en tant encara us mola escoltar Saxon, Iron Maiden, Judas Priest o Zarpa no us perdeu el primer llarga durada dels valencians Destral. És un autèntic tro, hi ha temes força rodons, no hi falten els típics solos del gremi i a més compta amb una veu poderosa que canta la meitat de les peces en valencià (la resta en castellà). Segurament deu ser de les poques formacions de heavy que fan servir la llengua amb què també canten Zoo o La Fúmiga. I és que al País Valencià hi ha vida més enllà de la música urbana i el folk.

MOURN
'The Avioder'

Les catalanes Mourn (a la formació dominen les noies) es van donar a conèixer fa una dècada amb un primer disc ple de referències a PJ Harvey, Ramones i Nirvana: Mala llet postadolescent, actitud i temes curts que anaven de dret a barraca. Amb el temps han crescut, han estovat una mica el seu discurs –algunes peces s'acosten al pop–, però a *The Avioder*, el seu cinquè disc, demostren amb 11 temes (que duren poc més de mitja hora) que encara són una de les bandes d'indie-rock més interessants i en forma del panorama ibèric.

**SUTGE/
RUDETHING**
'Escletxes/Zanjas'

El grup de l'Hospitalet de Llobregat Sutge i la banda mallorquina RudeThing s'han unit per publicar junts un LP Split. Què és això? Doncs un vinil compartit. Una cara per a cadascú i així s'economitzen esforços i despeses, una pràctica força habitual sobretot en el llançament d'àlbums de gèneres minoritaris (com és el cas). Els dos grups són de *metal* extrem amb veus cridaneres i guturals ideals per llevar-se d'una migdiada d'estiu. RudeThing tiren cap al *grindcore* mentre que Sutge, que canta en català, s'acosta al que ells mateixos denominen *neocrust*.

SALUT

Dr. Josep Castanedo / núm. col. 11.394

La cirurgia robòtica

La cirurgia robòtica ha experimentat un desenvolupament significatiu en els darrers anys, especialment amb sistemes com Da Vinci i Zeus.

A Espanya, més de 70 centres compten amb el sistema Da Vinci, que es fa servir en diverses especialitats mèdiques. Alguns dels avantatges i beneficis de la cirurgia robòtica:

■ 1. PRECISIÓ I CONTROL

La tecnologia robòtica permet als cirurgians realitzar procediments amb més precisió i control. Això és especialment útil en àrees difícils d'assolir.

■ 2. MENYS INVASIVA

La cirurgia robòtica s'associa amb incisions més petites, cosa que redueix el dolor postoperatori i accelera la recuperació.

■ 3. MENOR RISC DE COMPLICACIONS

Els pacients sotmesos a cirurgia robòtica experimenten menys pèrdua de sang, menys risc d'infecció i una estada hospitalària més curta.

■ 4. RESULTATS ESTÈTICS MILLORATS

Les cicatrius són més petites i menys visibles a causa de les incisions mínimes.

El sistema Da Vinci és un sistema de cirurgia robòtica utilitzat en procediments quirúrgics mínimament invasius. Descripció general de com funciona:

■ 1. CONSOLA DEL CIRURGIÀ

El cirurgià s'asseu en una consola i controla els moviments del robot. La consola té joysticks i pedals que permeten al cirurgià manipular els instruments quirúrgics.

■ 2. BRAÇOS ROBÒTICS

El sistema Da Vinci consta de diversos braços robòtics. Un sosté una càmera d'alta definició que proporciona una vista tridimensional de l'àrea quirúrgica. Els altres braços sostenen instruments quirúrgics.

■ 3. PORTS D'ACCÉS

Es fan petites incisions en el pacient per inserir els braços robòtics i la càmera. Aquests ports permeten que els instruments arribin al lloc quirúrgic.

■ 4. MOVIMENTS PRECISOS

El cirurgià controla els braços robòtics des de la consola. Els moviments són filtrats i escalats per garantir precisió. A més, el sistema elimina els tremolors naturals de les mans del cirurgià.

■ 5. VISIÓ 3D

La càmera proporciona una vista en 3D amb alta resolució. Això ajuda el cirurgià a tenir una visió detallada de l'àrea de treball.

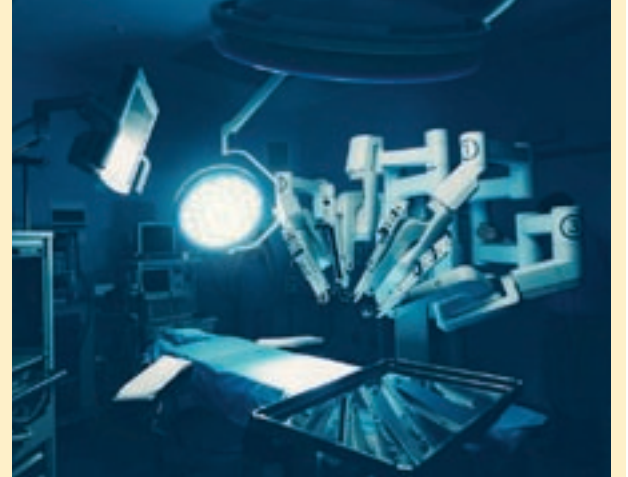
■ 6. ARTICULACIÓ D'INSTRUMENTS

Els instruments quirúrgics es poden moure en totes les direccions, fins i tot més enllà del que seria possible amb les mans humanes.

El sistema Da Vinci s'utilitza en diverses especialitats mèdiques per fer cirurgies robòtiques amb més precisió i menys invasió. Algunes d'aquestes especialitats són:

■ 1. UROLOGIA

S'empra en procediments com la prostatectomia

radical, nefrectomia parcial i reimplantació ureteral.

■ 2. GINECOLOGIA

En aquesta àrea, s'utilitza per a histerectomies, miomectomies i extirpació de tumors uterins.

■ 3. CIRURGIA GENERAL

S'aplica en cirurgies de còlon i recte, cirurgia bariàtrica, hepatobiliopancreàtica i procediments del terç inferior de l'esòfag.

■ 4. CIRURGIA CARDIOTORÀCICA

En aquesta especialitat, es realitza *bypass* aortocoronari, reparació mitral, comunicació interauricular, entre d'altres.

■ 5. CIRURGIA PEDIÀTRICA

També s'utilitza en cirurgies pediàtriques específiques.

■ 6. OTORRINOLARINGOLOGIA

Per a procediments com la cirurgia de la síndrome d'apnea obstructiva del son i la tiroidectomia. A més, hi ha algunes indicacions de neurocirurgia en què també s'empra el sistema Da Vinci.

ELS MILLORS MINUTS DE LA NOSTRA VIDA

Jordi Remolins

Qui estigui lliure de prejudicis...

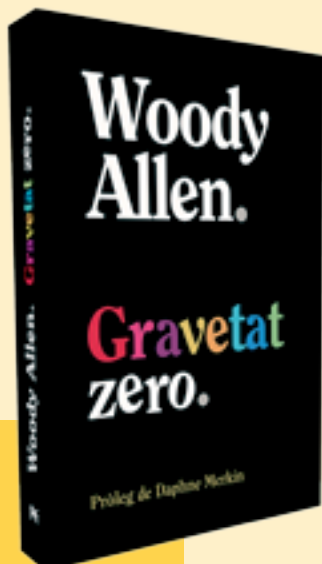
"Aquell de vosaltres que no tingui pecat, que tiri la primera pedra", va dir Jesús als fariseus que pretenien apedregar una dona adúltera. Ho explicava Joan al seu evangeli, però qualsevol que tregui el cap ni que sigui uns segons per Twitter veurà que el cas que hem fet a aquesta lapidària és més aviat escassa. De fet, ens hem acostumat a jutjar-ho tot com si nosaltres fóssim incorruptibles, beatífics i èticament impecables, quan el més fàcil és que un bumerang ens acabi decapitant quan es constati que tothom –qui més, qui menys, però tothom– faria bé de mirar-se al mirall abans de moralitzar la vida dels altres.

A tots ens han trontollat els mites, quan els hem vist en segons quines accions. Em va passar quan Hristo Stòitxkov va aparèixer fotografiat somrient amb un rifle als dits, després d'haver assassinat una girafa i un antílop, entre altres animals africans. Per mi segueix sent el millor futbolista humà –Messi no compta– que he vist mai, però la meva admiració es va esqueixar. Hi ha gent que a tombant de segle va tenir un desengany amb Heribert Barrera, quan el veterà polític català va qüestionar l'efecte que fan els fenòmens migratoris sobre un país sense estat com Catalunya. Clar que el desencantament també podríem capgirar-lo i tenir-lo amb aquells que han preferit camuflar sota la catifa qualsevol problemàtica incòmoda, i esperar que esclatés. També hi ha catalans que s'han sorprès de l'extrema igno-

mínia que va treure Joaquín Sabina per la boca quan va secundar la proposta d'Arturo Pérez-Reverte de "pasar una població entera a cuchillo", en referència als independentistes. El problema en aquest cas és haver admirat un músic amb el talent d'una gibrelleta bruta i amb un ego que no cabria a una deixalleria.

A Woody Allen li han llançat moltíssimes pedres, sobretot arran de la relació amb la filla adoptiva de la seva parella, Mia Farrow, amb qui es va acabar casant. Les mateixes persones que l'havien ajudat a convertir-se en un dels més famosos directors de cinema del planeta van començar a qüestionar-lo per la vida privada. I arribats a aquest punt és quan apareix la diatriba sobre si cal separar l'autor de la seva obra, com rarament s'ha fet amb el Che Guevara i el seu odi als negres. El cas d'Allen és que no només és un dels millors cineastes –amb excepcions com *Vicky Cristina Barcelona*, ja començant pel mateix títol– sinó també un bon músic de jazz, i un notable autor de guions i relats literaris.

Ara fa un any Jordi Gurt em va regalar *Gravetat zero* (2022) pel dia del nostre patró. Anteriorment, n'havia llegit *Efectes secundaris*, i el guió de *Manhattan*. I malgrat que alguns situïn els seus llibres a un nivell menor dins la creativitat que normalment exhibeix, el recull de contes que hi presenta és més que notable. Una altra cosa és que el gènere del conte sigui considerat com un dels graons més baixos de l'escala literària. Imagineu-vos doncs on dec parar jo, que quan agafo paper i llapis ensopego una vegada i una altra els microrelats de tres frases.

Dimarts 7 de juny de 2022
Woody Allen publica el seu recull de contes 'Gravetat zero'

CINEMA

LA CRÍTICA DE LA SETMANA

Joan Millaret i Valls

'Bikeriders. La ley del asfalto' de Jeff Nichols

Els homes durs també ploren

Bikeriders. La ley del asfalto, escrita i dirigida per Jeff Nichols, cineasta nord-americà responsable de films tan notables com *Take Shelter* (2011), *Mud* (2012) o *Midnight Special* (2016). La pel·lícula està ambientada a la dècada dels seixanta i retrata l'auge i caiguda del club de motards The Vandals en una època marcada per l'esperit de revolta i els canvis profunds de la cultura nord-americana enmig de l'escalada bèl·lica al Vietnam. Es tracta d'un film mitificador que transmet l'admiració i fascinació d'una cultura motera a través del culte a les caçadores de cuir, els posats xulescs i desafiadors i les motos d'alta cilindrada.

Un film inspirat en el llibre de fotografies homònim de Danny Lyon publicat originalment en 1968 i que s'estructura retrospectivament a la manera d'un reportatge a través d'una sèrie d'entrevistes de l'estudiant Dany Lyon (Mike Faist) com la que fa a una dona que va viure aquests rugents i salvatges anys, Kathy (Jodie Comer). Kathy descriu el seu enamorament instantani de Benny (Austin Butler) en un bar freqüentat per membres de The Vandals, un club de motoristes del Mitjà Oest liderat per l'adust Johnny (Tom Hardy).

Bikeriders. La ley del asfalto és un film testoner, moltes vegades, amb preeminèn-

cia masculina i batusses a cops de puny o amb navalla. Un submon de vincles estrets, codis i comportaments que viu una sotragada forta amb el temps amb la irrupció d'actituds cada cop més violentes o criminals. Una cultura de païos durs com el mateix Benny, un jove que no es queixa mai dels cops rebuts o les doloroses ferides infligides, incapaç de deixar anar cap llàgrima, però que es trenca quan ha de plorar la pèrdua d'un amic íntim, l'esfondrada definitiva del seu món.

La pel·lícula de Nichols ens recorda un film emblemàtic que retratava aquest fenomen, *Salvatge* (1953, Laszlo Benedek), amb un jove Marlon Brando, emès per televisió. També s'esmenta un film conjuntural del fenomen contracultural i de fi d'època com *Easy Rider* (1974, Dennis Hopper). Detectem també un homenatge implícit a un altre film mític sobre les turbulències de la joventut americana de la postguerra, *Rebel sense causa* (1955, Nicolas Ray). Igual que es fa inevitable esmentar un parentesc més recent amb aquell preciós film d'amistat fraterna *La ley de la calle* (1983, Francis Ford Coppola). Enmig de l'ampli repartiment cal destacar en papers secundaris la presència de Michael Shannon, un habitual en la filmografia de Jeff Nichols.

OFERTA CULTURAL

M. Erra / T. Terradas

Figa Flawas, a la festa major de la Garriga

Figa Flawas. Festa major de la Garriga. Espai Nits La Doma. Divendres 2 d'agost, cap a la mitjanit.

Figa Flawas és un dels grups que actuarà aquest divendres a la nit dins la festa major de la Garriga. Xavier Cartanya i Pep Velasco portaran el seu so fresquíssim i un directe hipnòtic i singular en aquest espai del municipi, on abans, cap a les 11 del vespre, actuarà La Moska Band. Després de Figa Flawas serà el torn de Les que Falteband i DJ Evelyn.

Obeses, a Can Grau

Obeses. Antiga fàbrica de Can Grau, les Masies de Roda. Dissabte, 03 d'agost, 22.00h.

Obeses oferirà aquest dissabte a Can Grau, de la mà de les propostes d'estiu de Cardant Cultura, el seu primer concert de gran format a la comarca d'Osona per presentar els temes de la primera part del seu sisè disc d'estudi, *L'ai al cor*.

ORIGINAL

VS.

REMAKE

'Fanfare d'amour'

País: França

Direcció: Richard Pottier

Intèrprets: Fernand Gravey, Betty Stockfeld, Julien Carette, Gaby Basset i Jacquets Louvigny.

Aquesta desconeguda comèdia francesa narra les aventures de dos músics a l'atur i famolencs que es disfressen successivament per aconseguir feina i escapar-se dels seus problemes financers. S'uneixen a una orquestra totalment femenina "Tulips from Holland", que desencadena una sèrie d'embolics còmics i romàntics. A més del remake americà de Wilder, el 1951 se'n va fer un altre, *Fanfaren der Liebe*, a Alemanya.

1935

1959

'Con faldas y a lo loco'

País: Estats Units

Direcció: Billy Wilder

Intèrprets: Marilyn Monroe, Jack Lemmon, Tony Curtis, George Raft i Pat O'Brien.

Considerada una de les millors comèdies de la història. Una paròdia del cinema de gàngsters a l'Amèrica de la llei seca, amb un ritme colèric i uns diàlegs magistrals, irònics i intel·ligents, que va catapultar definitivament a la fama Marilyn Monroe. A Espanya no es va poder visionar fins després de la mort de Franco. Va estar censurada perquè la van considerar pornogràfica pel fet d'haver-hi escenes on els protagonistes anaven disfressats de dona.

PASSATEMPS

MOTS ENCREUATS _ Pau Vidal

HORIZONTALS: 1. Ep, un moment, que no hi hagi confusions: ve després de l'ensabonament. Intranet / 2. Illenca sotmesa a França i patrocinada per opel. Còsmics del tot no, fets d'osmi / 3. ONG que sí. Tarannà prou tranquil per afrontar la presència d'un tanc. Un bon tros d'amic / 4. Fer arribar l'aigua no tan fàcilment com obrint l'aixeta. Es mira la seva mascota com a objecte d'estudi / 5. Quan una cosa fa pudor segur que no va per ell. Com que mirava a ponent, el barri jueu, es va inundar / 6. Composició dedicada a les flors, les violes i el romaní. Límits dels límits / 7. Per fer l'orni li falta la cua. La intenció, com el senyor, sempre n'és / 8. No cal seguir tota la petanca per fer-ne un glop. Tan aviat com deixo calers a la mallorquina / 9. Zero a l'esquerra. Li clavaries queixalada (per sa apareença bàrbara). I ronc a la dreta / 10. Embolcalls d'índies. En presència d'en Claudi ella no seria tan clarivident / 11. Mal ús. Quan es demana no s'ha d'esperar que es torni. Esteu pel mossèn / 12. És als paquis com l'amazig als berbers. Com una patata però de color i procedent de l'est / 13. Massa tendra per ser abadessa. La meitat del territori d'Islàndia.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1											■
2					■						
3		■						■			
4				■							
5								■			
6	■								■		
7				■							■
8							■				
9		■									■
10					■						
11			■						■		
12					■						
13								■			

Vestit amb elegància antiga. Cada home en té un, i cada dona també / 7. Amonestació per fer servir munició adulterada. Pels espartans era un desgraciat / 8. Farà seure un diputat a l'autoescola. Èxit policial en la lluita contra la sardina / 9. Extrems del Nottingham. Neda mar amunt com si ballés de tot cor. Parell de dos / 10. És a la farigola com el Mistol al detergent. Plaga que només afecta camps sense conrear / 11. Insectes de doble moral. Compost químic imprescindible pels cardíolegs / 12. Dos exèrcits atacant-se amb un ordre escrupolós. Mutarà de tal manera que li provocarà un xoc.

VERTICALS: 1. Modeli les fulles de l'arbre amb el perfil d'en Fausto. Sembla obra d'un músic però és un marsupial / 2. I aquest sí que sembla un pepino. Degolla un tauró i tindràs un arbre / 3. Per laurenci. Fer la llista de coses que necessiten la maquineta. DNI sense identificar / 4. Tan afortunat com pot ser un jueu. Del líquid que repel·leix les abelles / 5. El més insòlit de Ferrara. Aquella tendresa natural de les postres. Acaba bé / 6. Acaba així així.

SUDOKUS

Ompli la quadrícula de 9x9 caselles dividides en subquadrícules de 3x3 amb les xifres de l'1 al 9. No s'ha de repetir cap xifra en una mateixa fila, columna o subquadrícula.

Dificultat: fàcil

			2					8
2			3	8				
	6			4	9	2	5	7
7	4				6			
						7		5
		6		7	2	3	4	
5	3	8	6		4			9
	1	9	7			4	2	3

Dificultat: difícil

		3		8	5			6
	9			2	3	1		5
4						3	8	
	2			3				5
	6	5	7		2	8		
	8			6				1
5			2	7				8
9		4				7		

QUADRE NUMÈRIC

3	+	6	-		5
+	■	-	■	-	
	-	8	-	9	-10
+	■	+	■	+	
	+	5	+		8
11		3		-3	

SOPA DE LLETRES

E	T	X	E	W	H	B	Q	A	C
O	N	E	A	V	E	A	R	O	
P	S	A	R	S	X	D	R	M	S
O	Y	W	G	I	U	W	Y	I	S
P	J	M	A	O	G	R	J	L	E
I	J	F	T	Q	S	E	B	L	T
G	A	N	T	T	F	R	R	A	R
U	J	M	I	T	J	A	H	F	F
A	L	L	A	D	N	A	G	U	K
A	T	K	F	Q	F	N	U	T	H

Trobeu aquestes paraules a la sopa de lletres. Poden anar en qualsevol direcció. Les paraules poden compartir lletres a mesura que es creuen.

- Armilla
- Barretina
- Brusa
- Gipó
- Faixa
- Mitja
- Enagos
- Cosset
- Gandalla
- Ret

SOLUCIONS

					11
	2	+	5	+	1
	+	■	+	■	+
	-	8	-	9	-10
	-	■	-	■	-
	+	5	+		8
11		3		-3	

L	X	E	W	H	B	Q	A	C	
O	N	E	A	V	E	A	R	O	
P	S	A	R	S	X	D	R	M	S
O	Y	W	G	I	U	W	Y	I	S
P	J	M	A	O	G	R	J	L	E
I	J	F	T	Q	S	E	B	L	T
G	A	N	T	T	F	R	R	A	R
U	J	M	I	T	J	A	H	F	F
A	L	L	A	D	N	A	G	U	K
A	T	K	F	Q	F	N	U	T	H

6	1	9	7	8	5	4	2	3
4	2	7	9	1	3	5	8	6
5	3	8	6	2	4	1	7	9
9	5	6	8	7	2	3	4	1
3	8	2	4	9	1	7	6	5
7	4	1	5	3	6	8	9	2
8	6	3	1	4	9	2	5	7
2	7	5	3	6	8	9	1	4
1	9	4	2	5	7	6	3	8

Dificultat: fàcil

9	3	4	8	5	1	7	6	2
5	1	6	2	7	4	9	3	8
2	8	7	3	6	9	5	1	4
3	6	5	7	4	2	8	9	1
8	2	9	1	3	6	4	5	7
7	4	1	5	9	8	6	2	3
4	5	2	6	1	7	3	8	9
6	9	8	4	2	3	1	7	5
1	7	3	9	8	5	2	4	6

Dificultat: difícil

A	C	L	A	R	I	M	E	N	T	E		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
U	R	D	U	O	■	■	■	■	■	■	■	
13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
S	U	R	O	■	■	■	■	■	■	■	■	
10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	12	11	
S	A	R	I	S	■	■	■	■	■	■	■	
9	8	7	6	5	4	3	2	1	12	11	10	
P	E	T	A	P	E	■	■	■	■	■	■	
8	7	6	5	4	3	2	1	12	11	10	9	
7	6	5	4	3	2	1	12	11	10	9	8	
6	5	4	3	2	1	12	11	10	9	8	7	
5	4	3	2	1	12	11	10	9	8	7	6	
4	3	2	1	12	11	10	9	8	7	6	5	
3	2	1	12	11	10	9	8	7	6	5	4	
2	1	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	
1	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	